

מפתח הענינים

בדעת רש"י אי אמר"י מצא מין את מינו.

עניני רשויות

סימן ה

דין כרמלית [עירובין פ"ט ב']

ביסוד איסור כרמלית אי הוא משום דשלטי ביה רבים.
אין כרמלית בכלים.
חורי כרמלית.

סימן ו

דין עמוד ט' ורבים מכתפין עליו [שבת ח' א']

בדין אי רה"ר בעי' די על די, ואי בעי' כיתוף בפועל.
בדין עמוד גובה י' ומכתפין עליו.
בדין גג הסמוך לרה"ר צריך סולם קבוע להתירו [עירובין פ"ד ב].

סימן ז

מקום פטור דלמעלה מי' טפחים

סימן ח

בדין רה"י עולה עד לרקיע

בדין רה"י אי יורדת עד לתהום.
בדין רה"י עולה אי בוקעת נמי מקום סתום.
בדברי הרמב"ן דבתל אין גוד אסיק [שבת צ"ט ב].

סימן ט

בדין חורי רה"י [עירובין צ"ח ב']

בדין חורין למטה מי' [צ"ח ב].
בסוגיא דקולט מן המזחילה [צ"ט ב], ובדין מקום הרחב דע"ד.
אי איכא דין חורין במופלגת ג' מן החלון.
חורי רה"י אי בעינן די על די.
זיז שיש בו די על די ולמעלה מי' [בדברי הגר"א].
בשיטת הרמב"ם והרשב"א בפירוש הסוגיא דזיזין [צ"ח ב].

סימן א

בדין רה"ר מן התורה.

בעיר שיש בה ס' רבוא אי בעינן שיהיו עוברים ס' רבוא בכל יום.
בשיטות הראשונים אי בעי' ס' רבוא או לא.
כמה חששות בתיקונים שלנו.
בהיתר החזו"א דאיכא עומד מרובה ברה"ר דידן, ובדין רשות המוקפת ברה"י.
בדין אי רה"ר צריך להיות של בני רה"ר.
הצדדים להתיר לסמוך על עירובין שלנו.
בהא דבעי' שיהיה עשוי לשימוש תדיר של ס' רבוא.

סימן ב

בדין רה"ר תוך מחיצות.

דין רה"ר תוך מחיצות.
בדין מחיצה כלפי רה"י לחוד, ובדין שיעור המחיצה דבעי' מניעת רגל הרבים.
בדעת הרשב"א דפלטיא הוה רה"ר אפילו תוך מחיצות.
בהא דמבוי לא הוה רשות הרבים כדין קרן זוית.

סימן ג

רה"י דתל ועמוד [שבת ו' א']

דין רשות שע"י הפלגת י' מרה"ר.
דין רשות דחריץ או תל בתוך כרמלית [שבת ק' א].
אי בעי' גם הפלגה ולא סגי במחיצות.

סימן ד

מקום פטור וכרמלית [שבת ו' א']

מקום שאין בו דריסה והוא פחות מג'.
דין מקום פטור בכרמלית.
בדין אין כרמלית למעלה מי'.
מקום פטור מדין בטל להכא ולהכא.

בהא דבעי גם לדין ק"ו וגם לדין חורים.
עוד בדינא דק"ו לאחרים עושה מחיצה
לעצמו לא כ"ש.
דין נפרצה בחורי רה"י.

סימן י

בדין איסור טלטול מכרמלית לכרמלית

סימן יא

מנין המחיצות דבעי לאשוויי רה"י [עירובין י"א ב']

בהא דסגי בב' או בג' רוחות אי הוא משום
דחשביי כמי שגדור מדי רוחות, לרבנן ולרי'
יהודה.

בסוכה אי יסוד הדין הוא גדירה בדי רוחות.
בשיטת הרמב"ם דבעי די מחיצות מן
התורה.

ענין תקנת מבוי להר"ח והרמב"ם.
בדין ב' מחיצות ולחי אי הוה רה"י מן
התורה.

סימן יב

ב' מחיצות ולחי כמין גא"ם [עירובין ח' ב']

בפלוג' דהמשנ"ב והחזו"א בב' מחיצות
ולחי אי כל ריבועו הוה רשות היחיד.
בהיתר דפסל היוצא מן הסוכה, ודין טפח
ברוח שלישית.

עניני מחיצות

סימן יג

בשיעור מחיצות י'

בטעם דבעי מחיצות עשרה.
בדין עומד מרובה למעלה מי [ט"ז ב'].
מחיצות שאין מגיעות לתקרה [ע"ב א'].

סימן יד

גידוד ומחיצה [עירובין צ"ג ב']

בשיטת הראשונים בדין מחיצת גידוד, ומה
הוא גידוד.

גובה י' רק כלפי תוכו או רק כלפי חוצה לו.

סימן טו

בור וחולייתו [עירובין ע"ח א', שבת צ"ט א']

בדין צירוף החוליא לגובה י'.
בדין צירוף החוליא לרוחב די'.
בדין תוך הבור אי נעשה רה"י.
בדין מנח עליה מידי ומשתמש.

סימן טז

צירוף מחיצות לרה"י

בסוגית הגמ' בית שאין תוכו י' וקירוי'
משלימו לי [שבת ז' ב'].
בפלוג' דהתרוה"ד והגר"א [עירובין ע"ז ב'].

סימן יז

בדין תל המתלקט [שבת צ"ט א']

בהא דלא הוי נפרצה למקום האסור לה.
בטעמא דבעי מתלקט עשרה מתוך די'.
במתלקט פחות משיעור י' מתוך די' אבל
אינו ראוי להילוך.

סימן יח

בדין עומד מרובה על הפרוץ, ובדיני הפירצות [עירובין ט"ו]

בדין אי משערין בכל הדי רוחות יחדיו.
בדין ב' מחיצות לרי' יהודה מן התורה.
בדין עומד מרובה בערב, ובדין חלון [ט"ז
ב'].

אי הפרוץ שנתבטל ע"י העומד מצטרף
לעומד מרובה.

פירצה פחות מדי' אי ניתרת אף בלא עומד
מרובה.

בהא דהפירצה ניתרת משום שהרי היא
כפתח.

כמה הערות בדין עומד מרובה על הפרוץ.

סימן יט

בדין פירצת עשר אי הוה דאורייתא [עירובין צ"ד א']

סימן כ

בדין אתי אורא [עירובין י' ב']

ביאור השקו"ט בסוגיא.

אי בעי אויר מרובה מחד גיסא.

דין אתי אוירא אי הוא גם מבטל להעומד עצמו.

אתי אוירא דחוץ לרשות.

בדין לחי שהפליגו מן הכותל ג' טפחים.

סימן כא

בדין פירצה בקרן זוית [עירובין ו' א', צ"ד ב']

אי דין קרן זוית הוא על האלכסון או על המחיצה ביושר.

אי דנים עומד מרובה במתעקם, ומחיצה העשויה מקנה קנה זה נכנס וזה יוצא.

בדין קרן זוית אי הריבוע הפנימי נותר.

אי בעי מחיצות המחוברות זו לזו.

אי חמיר טפי פירצה דקרן זוית או פירצה יתר מי'.

סימן כב

בדין אין מחיצה לפחות מד', ובדין מחיצת חריץ [עירובין ה' א', ע"ו ב']

בעיקר הדין דמחיצה צריכה רוחב ד'.

בהא דבעינן רוחב ד' בחריץ [ע"ח ב'].

בפלוגי האחרונים אי חריץ הוה מחיצה או לא

סימן כג

בדין מחיצה דפסי בראות [עירובין י"ט א']

בגדר מחיצות דפסי בראות.

בשיעור י"ג אמה ושליש שבין דיומד ליומד [י"ז א'].

שיעור רוחב הדיומד [י"ז א'].

סימן כד

בדין סילוק מחיצות [עירובין צ"ב ב']

בסוגיית הגמ' צ"ב ב' בהשוה את גיפופיה.

בסילוק מחיצות של צורה"פ.

בדין מקום המוקף במחיצות העומד תוך רשות היחיד.

דין כותל החולק ב' רשויות אי נידון כרה"י.

סימן כה

בדין מחיצת גיפופים, ובדין ב' לחיים
ענין ב' לחיים, וחילוק נפרצה במלואה מפירצת י'.

בדין מחיצה להפסיק חצר גדולה [עירובין ט', צ"ב].

סימן כו

בדין נפרצה למקום האסור לה [עירובין פ"ט צ', צ"ב ב']

בהילכתא דנפרצה למקום האסור לה.

בדין חצר קטנה שנפרצה לגדולה [עירובין צ"ב א'].

דין נפרצה כשהאיסור הוא מחמת גורם אחר.

דין נפרצה רק כלפי כלי הבית.

אי תקנתא דמבוי הוא מדין נפרצה למקום האסור לה.

סימן כז

בדין גוד אחית ומחיצה תלויה [עירובין פ"ו א']

אי ר' יוסי ברי"י ס"ל דמחיצה תלויה הוה מחיצה.

בדברי החזו"א דדין מחיצה תלויה דאינה מתרת היינו לאו משום בקיעת גדיים.

בביאור דברי רב אשי עירובין ט"ז ב' מחיצה תלויה איבעיא ליה.

אי בקיעת גדיים פוסלת מן התורה.

סימן כח

בדין מחיצה תלויה מתרת במים [עירובין פ"ו א']

בביאור חומרא דעריבי מיא, ושמא קאזיל דלי.

בדין עריבי מיא דלמעלה מן המחיצה.

בדינא דגוזזטרא שעל גבי המים.

האיך קי"ל אי כרב הונא או כרב יהודה, ודין פי תקרה.

אי במחיצה גמורה איכא חששא דעירובי מיא.

סימן כט

בדין הימים והנהרות שהן כרמלית

בדין רקק מים ברה"ר, ובור בתוך הים [שבת ק' א', ב'].

בדין כרמלית משפת מיא משחינן [שבת ק' ב', עירובין י"ב א' פ"ו א'].

בדין לשון של ים הנכנס לחצר [עירובין י"ב א', פ"ז א'].

בדין מים לא מבטלי מחיצתא.

סימן ל

בדין פי תקרה [עירובין צ"ד ב',

סוכה י"ח]

במנין המחיצות דאמרי' ביה פי תקרה.

בדין פי תקרה משני רוחות במפולש.

בדין פי תקרה בקרן זוית.

בשינויא דשמואל דמיירי בקירוי בארבעה.

בדין פי תקרה בתקרה שאינה עשויה לתוכה.

הערות בדין פי תקרה.

סימן לא

בדין צורת הפתח לשבת, ולסוכה

[עירובין י"א א']

בדין צורת הפתח אי הוה כמחיצה גמורה.

גדר המחיצות דבעינן לסוכה, וחילוקן ממחיצות דשבת.

בדין צורת הפתח מד' רוחות, ובסוגיית הגמ' מדברי רבינו נלמד וכו'.

בדין צורת הפתח לתיקוני מבואות.

סימן לב

באופן עשיית הצורה"פ [עירובין י"א

א']

בדין קנים שלא נעשו לשם צורת הפתח, וצורה"פ שלא נעשה לשם מחיצה.

בדין ראשי כתלי האורך אי מהני לפצימין בדין צורה"פ מן הצד.

בדין אי הקנים צריכין ליגע בקנה שעל גביהן.

בדין משקוף באלכסון.

בדין מזוזות באלכסון.

סימן לג

בדין אתו רבים ומבטלי מחיצתא

[עירובין ו' ב', כ"ב א']

אם הוא דין ברה"ר דלא מערבא.

ביאור דברי התוס' כ"ב א'.

בדעת רבנן אי אתו רבים ומבטלי צורה"פ.

בדברי הרמב"ן והבעה"מ כ"ב א'.

אי בעי' שיעור רה"ר דוקא.

בפלוגי דר"י ורבנן בברייתא דב' בתים.

ברוח רביעית אי אמרי' בה אתו רבים ומבטלי"מ.

סימן לד

בדין דלתות ננעלות, והאיך קיי"ל

להלכה

להלכה האיך קיי"ל אי אמרינן אתו רבים.

בדין דלתות ננעלות בלילה.

בגדר דין דלתות הראויות להנעל, ודלתות הננעלות.

סימן לה

בדין מחיצות הניכרות לשבת ולסוכה

[עירובין פ"ט ב', צ']

מחיצות הניכרות לרשות היחיד.

גג הבולט ועמוד אי חשיב מחיצות ניכרות לסוכה ולשבת.

בדברי התוס' בדין גג הבולט [פ"ט ב'].

בדין הגשרים.

סימן לו

דין לבוד

אי בדין לבוד האויר מצטרף לשיעור.

דין לבוד במחיצות [בסוגיא דכוורת, שבת ח' א'].

בפלוגי אי יש לבוד באמצע [סוכה י"ח א']

דין לבוד בכלים.

דין לבוד לאויר.

סימן לז

הערות בעניני מחיצות ורשויות

בדין אי מחיצה בתוך הבית שלא נעשית לשם מחיצה חוצץ למנין, ולקלקל הסוכה.

בדין מחיצה הרחוקה מהרשות.

בדין רשות דשטחה היא רשות היחיד וחללה רשות הרבים.
בדין רשות דיד הנזרקת אחר גופה.
בדין אי רה"י בע"י חלל י'.

עניני תיקוני מבואות

סימן לח

ביסוד הדין דמבוי המפולש [עירובין

ו' ב' כ"ב א']

אי הוא משום חסרון מחיצות, או דהוא חומרא דפילוש.
עומד מרובה אי מתיר במבוי המפולש.

סימן לט

בחצר אי איכא דין פילוש, ובסוגיא דמבוי הכלה לרחבה [עירובין ז' ב']

סימן מ

בחילוק תקנתא דמבוי מתקנתא

דחצר [עירובין י"ב ב']

אי חצר חמירא טפי ממבוי או מבוי חמיר טפי.

שיטת הרשב"א בתשו' דחצר חמירא ממבוי משום ריבוי דיריין.
ביסוד דין תיקוני מבואות, ובית אי בע"י תיקוני מבואות.

סימן מא

בדין לחי משום מחיצה [עירובין ב'

א', ט"ו א']

בדין לחי משום מחיצה או משום פתח.
בגריעותא דלחי משום מחיצה.
בחילוק תקנתא דלחי מתקנתא דפס ד' בחצר [ה' ב'].

סימן מב

בסוגיא דלחי הבולט [עירובין ה' א'], ולחי המושך [י' א']

סימן מג

דין קורה משום מחיצה [עירובין ב'

א']

אי משום מחיצה הוא, או משום פתח [ב' ב'].

בסוגיא דהניח קורה ע"ג מבוי ופרס עליה מחצלת [י"ד א'].

בפסול קורה למטה מי' [ג' א'].

בדין קורה משום מחיצה אי מחיצה גמורה היא.

סימן מד

בדין לחי השוה מבפנים [עירובין ט'

א']

כמה גווני דלחי הנראה מבחוץ.

ביסוד דין נראה מבחוץ.

עוד ביסוד דין נראה מבחוץ, ובדין עומד מרובה מבחוץ.

בחצר קטנה שנפרצה לגדולה, מה הן הלחיים של הקטנה.

אי הלחי הוא הגימום או הלחי המושך.

סימן מה

בדין תקנתא דמבוי במקום פטור

[עירובין ה' א']

סימן מו

בדין מבוי עקום [עירובין ו' א']

בדין פירצת צידו בדי', ובילפותא דרנב"י.
ממבוי עקום דעת רב הונא בפירצת ראשו, ובבקעי בה רבים בראשו.

מבוי עקום אי הוה כשני מבואות או כחדא מבוי מדרבנן, ודין מבוי העשוי כנדל.

מבוי עקום אי חשיב ב' מבואות מן התורה.

בהא דלא ניתר עקמומית המבוי בעומד מרובה, ובדין עומד מרובה בעיגול.

סימן מז

להלכה בעירובין שלנו במבואות עקומים.

סימן מח

בסוגיא דבין הלחיים ותחת הקורה

[עירובין ט', שבת ט']

בדעת רב חסדא דחלוק לחי מקורה.

נידון דחודו החיצון או חודו הפנימי הוא
נידון על הך מקום אי הוא בטל למבוי.
בשיטת הרי"ף והרמב"ם דבין הלחיים
מותר ואף ברחב ד', ואף בפתוח לכרמלית.
בסוגיא דשבת ט' א' בדינא דאסקופא
משמשת שתי רשויות.

סימן מט

**בדין עומד מרובה אי מהני במבוי
ברוח רביעית, ובג' רוחות [עירובין ה'
ב']**

סימן נ

**אי לחי וקורה מתירין את כל
הפירצות שבמבוי, ובדין "שבקי"
[עירובין י' ב']**

סימן נא

קונטרס בדין הוצאה בעת צורך גדול

לוח הציורים

ספר
רשויות שבת

עניני מחיצות, ותיקוני מבואות

ספר

רשויות שבת

עניני מחיצות, ותיקוני מבואות

**רוב הענינים יסודם בכמה פרקים ממסכת עירובין,
ובפרק קמא דשבת ופרק הזורק**

שנת ה'תשס"ט
קרית ספר, מודיעין עילית

יו"ל ע"י "נר פנחס"
מכון להוצאת ספרים ע"ש מר פנחס סטלר ז"ל
גבעת שמואל

בכל עניני הספר ניתן לפנות לת.ד. 57400 ירושלים

או למרדכי דונט
שאגת אריה 15
קרית ספר, מודיעין עילית

דברים אחדים

אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה על אשר זיכני להעלות על הכתב עניני מחיצות ורשויות, ועניני תיקוני מבואות, והן ענינים קשים ודקים מאד אשר בסברא מועטת ישתנה הדין והדברים נתונים לשיקול הדעת, וצריך ידיעה מקפת בש"ס ועכ"פ בכל עניני עירובין כדי לירד לעומק ההלכה והכרעת הדין, ולכן לא כתבתי אלא לעורר ולא נתברר כדי הצורך לענינים קשים כאלו, גם בכמה מקומות העתקתי התשובות מגדולי האחרונים במלואם מלה במלה מפני חביבות וחומרת הענינים.

וז"ל הרב בנימין זאב וואלף בשאילתו להרב בעל האמונת שמואל הועתק בספר אמונת שמואל תשו' סי' מ', "ואף כי הסברא קלושה מכל מקום באשר ההלכות הללו המה כהררים התלויין בשערה בסברא כל דהוא ישתנה הדין מן האיסור למותר ואף זו דרכה של תורה ואנכי בער לא בינת אדם לי לא ידעתי מה לאיסור או להיתר ואין אני כדאי להכריע בעצמו" [ושם דן כלפי מחיצת חריץ אי דינה כמחיצה או לא, עי' מש"כ בזה בסימן כ"ב].

וחומר ענינים אלו מבואר בספר שאילת יעבץ ח"א סי' מ"א, וז"ל, "הבט ימין וראה כמה הרחיקו חז"ל וגזרו גזרה לגזרה שלא לבוא אפי' לידי שבות וא"צ לפרש לשכמותך דברים כאלה שכל מס' שבת ועירובין מלאים מהם ורבו מספר. ואפי' במקום מצוה העמידו דבריהם ואף בשבות דשבות ומצוה כמה דיוטות משתפכין וקולמוסין משתברין, והלכה כדברי האוסרין, וכן בקבלה מצינו כמה חומר החמיר נחמיה להרחיק מכל עסק ומעשה חול, כנראה בס"ס עזרא כמה הפליג להטיל עונש על הרוכלים הנכרים שהיו לנים בסחורתם מחוץ לירושלים, עם היות המקח וממכר עצמו אינו אלא משום שבות ועובדין דחול שהרי אינו מכלל מלאכות שחייבין עליהם ואעפ"כ גזר על סוחרי הגוים שלא ילינו אף חוץ לעיר מחשש שלא יכשילו לישראל לקנות מהם מאומה בשבת [וכן בדברי ירמיה ולא תוציאו משא מבתיכם אפי' שלא לר"ה, רק משום מעשה חול לאפושי בטירחא הוא] לפיכך אל יתמה אדם ולא יקלו בעיניו גזרות חז"ל, שכל דבריהם האמת והצדק, מאנשי כנה"ג ומסיני מסורת לעשות משמרת למשמרת, הפורש מהם כפורש מחיין, על אודות הרעה הזאת מאחרת סופו עוקר גבולי תורה ותחומיה כאשר שכר עברה עברה גורת השי"ת ישמרנו מכל מכשול עון וישימנו כאנשי עבודתו ומקימי דגל תורתו לעטרת תפארת".

ואודה בזה לנוות ביתי תחי' העומדת לימיני בכל עוז ובמסירות נפש לתורה הקדושה ללא מצרים, ומודה ומבקש מהמרחם כל בשר שיחונני עוד מאוצר מתנת חנם ויזכני לישוב עוד באהלה של תורה.

וזאת למודעי כי רוב הדברים נכתבו יחד עם חברי הרבנים הגאונים חברי הכולל שליט"א ויתכן פעמים שבשגגה לא הזכרתי שהדברים הם מפיהם ומפי כתבם, וגם הרבה מאד מן הדברים שבאו בסתם או במפורש הן ממה ששמעתי בשיעורי מורנו איש האשכולות ה"ה הגאון הגדול ר' יחזקאל שרגא וינפלד שליט"א, וכאשר באו בכתובים במלואם בספר הנפלא "חכמי לב - עירובין".

כמו כן רב חלקו של אאמו"ר הגאון הגדול ר' יצחק שליט"א והרבה מן הכתוב כאן מדיליה הוא, גם ברכה מיוחדת להאי ת"ח מלא בדעת ותבונה ה"ה הרה"ג ר' שלמה קופמן שליט"א שעזרני הרבה מאד בכתיבת הספר מרישא ועד גמירא ורוב הדברים נכתבו יחד עמו, וכן אודה להרה"ג ר' משה רוח שליט"א, שעזרני מאד בבירור הרבה עניני הספר, ה' יברך אותם ממקור הברכות ויזכו לראות בנים עוסקים בתורה ויראו בנחמת ציון וירושלים. וברכה מיוחדת

גם עזרני מאד גיסי המופלג מלא ביראת ה' הרה"ג ר' משה צבי רודמן שליט"א שהעירני הרבה מאד בזה, גם נסתייעתי הרבה בספרים קובץ שיטות קמאי ועבודת הקודש להרשב"א עם ביאור נתיבות הבית להגאון הרב שלום מאיר יונגרמן שליט"א, וכן בספר משנת השבת, ופני העיר, וספר נתיבות שבת להגר"י בלוי שליט"א, וספר תפארת יעקב להגאון הרב קרויזר זצ"ל, וספר הנפלא שערי דרכים על עירובין להרה"ג מרדכי גולדשטיין שליט"א, וספר לב יצחק ביאורי ענינים עמ"ס עירובין להרה"ג גרשון כהן שליט"א, וספר תיקוני מבואות, וקונטרס ליקוט לעניני מחיצות הנד' בקובץ עמלה של תורה, ועוד כמה וכמה ספרים שאינני זוכרם כעת.

ובצאתי אודה מקרב ליבי להאי גברא יקירא ר' קובי סטלר שליט"א העושה צדקה בכל לב
ובסתר, אשר לקח על עצמו עול הדפסת הספר מרישא ועד גמירא, ישלם ה' הטוב שכרו
בכפלים בזה ובבא.

המחבר